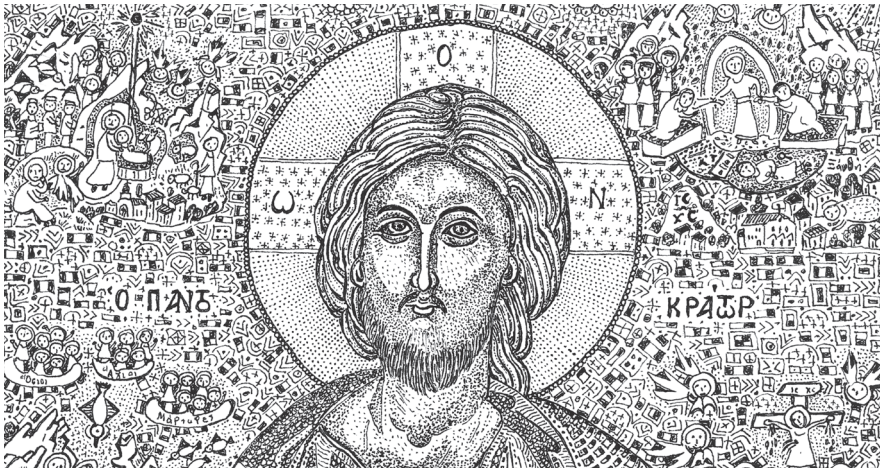

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΕΝΕΣΙΔΗΣ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΥΝΑΞΑΡΙ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Εὐχαριστίες</i>	10
<i>Ἀντὶ προλόγου</i>	11
<i>Ζωγραφικὲς προσεγγίσεις σὲ ἀγιολογικὲς ἀσπρόμαυρες καταγραφές</i>	13
1. ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ	18
2. ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΞΑΝΘΗ	20
3. Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ	22
4. Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ο ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	24
5. ΜΕΓΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ	26
6. ΜΝΗΜΗ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ	28
7. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΕΣ	30
8. ΑΓΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ, ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΣ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ	32
9. ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΣΑΒΒΑΣ ΚΑΙ ΣΥΜΕΩΝ ΟΙ ΣΕΡΒΟΙ	34
10. Ο ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ο ΤΗΡΩΝ	36
11. Η ΑΓΙΑ ΦΙΛΟΘΗΗ Η ΑΘΗΝΑΙΑ	38
12. Η ΑΓΙΑ ΦΩΤΕΙΝΗ Η ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΑ	40
13. Η ΑΓΙΑ ΝΕΟΜΑΡΤΥΣ ΚΥΡΑΝΝΑ	42
14. Ο ΑΓΙΟΣ ΠΑΠΑ-ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ο ΠΛΑΝΑΣ	44
15. ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Ο ΙΟΡΔΑΝΙΤΗΣ	46
16. ΜΝΗΜΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΣΕΒΑΣΤΕΙΑ ΜΑΡΤΥΡΗΣΑΝΤΩΝ	48
17. ΣΤΑΥΡΩΣΙΣ (Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ)	50
18. Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ	52
19. Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	54

20.	Ο ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ	56
21.	ΔΕΗΣΙΣ	58
22.	Η ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΤΟΥ ΑΒΡΑΑΜ	60
23.	ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΚΟΣ, ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΣΙΝΑ	62
24.	Η ΟΣΙΑ ΜΑΡΙΑ Η ΑΙΓΥΠΤΙΑ ΚΑΙ Ο ΑΓΙΟΣ ΖΩΣΙΜΑΣ	64
25.	ΟΙ ΝΕΟΦΑΝΕΙΣ ΑΓΙΟΙ ΡΑΦΑΗΛ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ	66
26.	Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ο ΤΡΟΠΑΙΟΦΟΡΟΣ	68
27.	Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ, Η ΑΣΚΗΤΡΙΑ ΤΗΣ ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΣ	70
28.	Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ	72
29.	Ο ΑΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ Η ΑΓΙΑ ΕΛΕΝΗ	74
30.	Ο ΠΑΤΗΡ ΕΥΜΕΝΙΟΣ ΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ	76
31.	Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΣΥΜΦΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΚΡΙΜΑΙΑΣ ΛΟΥΚΑΣ Ο ΙΑΤΡΟΣ	78
32.	ΑΓΙΟΣ ΟΝΟΥΦΡΙΟΣ	80
33.	Ο ΟΣΙΟΣ ΔΑΥΪΔ Ο ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	82
34.	ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ ΚΟΣΜΑΣ ΚΑΙ ΔΑΜΙΑΝΟΣ (1 ΙΟΥΛΙΟΥ)	84
35.	Ο ΑΓΙΟΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΖΑΧΑΡΟΦ (1896-1993)	86
36.	Ο ΟΣΙΟΣ ΠΑΪΣΙΟΣ Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ	88
37.	ΟΣΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ	90
38.	Η ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ	92
39.	Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ	94
40.	Η ΑΓΙΑ ANNA ΕΝΘΡΟΝΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟ ΣΤΗΝ ΑΓΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	96
41.	Η ΑΓΙΑ ΟΣΙΟΜΑΡΤΥΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	98
42.	Ο ΑΓΙΟΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ Ο ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΣ ΚΑΙ ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ	100
43.	Ο ΑΓΙΟΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ Ο ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΣ ΚΑΙ ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ	102
44.	ΜΝΗΜΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΠΤΑ ΠΑΙΔΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΕΦΕΣΩ	104
45.	Ο ΑΓΙΟΣ ΝΗΦΩΝ, ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ	106
46.	ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ	108
47.	ΜΗΤΗΡ ΤΟΥ ΘΕΟΥ Η ΠΑΝΤΩΝ ΧΑΡΑ	110
48.	ΠΑΝΑΓΙΑ, Η ΚΥΡΙΑ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ	112
49.	ΜΗΤΗΡ ΘΕΟΥ	114
50.	Ο ΑΓΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ	116
51.	Ο ΑΓΙΟΣ ΦΑΝΟΥΡΙΟΣ	118
52.	ΟΣΙΑ ΘΕΟΔΩΡΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	120

53. Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ, ΕΛΠΙΔΟΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗΣ	122
54. Η ΑΓΙΑ ΑΚΥΛΙΝΑ Η ΖΑΓΚΛΙΒΕΡΙΝΗ	124
55. ΜΝΗΜΗ ΑΓΙΑΣ ΧΡΥΣΗΣ	126
56. Ο ΑΓΙΟΣ ΛΟΥΚΑΣ Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ	128
57. ΑΓΙΟΣ ΑΡΤΕΜΙΟΣ	130
58. ΟΣΙΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ Ο ΡΩΜΑΙΟΣ	132
59. Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ο ΜΥΡΟΒΛΗΤΗΣ	134
60. Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΒΑΤΑΤΖΗΣ	136
61. Ο ΟΣΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΣ (1901-1959)	138
62. Ο ΑΡΧΩΝ ΓΑΒΡΙΗΛ	140
63. Ο ΑΡΧΩΝ ΜΙΧΑΗΛ	142
64. Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ	144
65. Ο ΑΓΙΟΣ ΑΡΣΕΝΙΟΣ Ο ΚΑΠΠΑΔΟΚΗΣ	146
66. Ο ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ	148
67. Ο ΑΓΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	150
68. Η ΑΓΙΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑ	152
69. ΑΓΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ Ο ΠΡΩΤΟΚΛΗΤΟΣ	154
70. Η ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ	156
71. Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	158
72. ΑΓΙΟΣ ΠΑΤΑΠΙΟΣ	160
73. Ο ΑΓΙΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ Ο ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ	162
74. ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΠΕΝΤΕ ΜΑΡΤΥΡΕΣ (13 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ)	164
75. Ο ΑΓΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	166
76. ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΡΕΙΣ ΠΑΙΔΕΣ ΕΝ Τῆ ΚΑΜΙΝῶ	168
77. Η ΑΓΙΑ ΕΥΓΕΝΙΑ	170
78. Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ (ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΝΝΑΤΑΙ, ΔΟΞΑΣΑΤΕ)	172
<i>Κατάλογος εικόνων</i>	177
<i>Βιογραφικό – Ἐκθέσεις – Βιβλιογραφία</i>	181

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στὸν ἐκδότη Γιῶργο Χατζημακῶβου γιὰ τὸ παρὸν λεύκωμα

Στὸν Ἀρχιμανδρίτη π. Γεννάδιο Δεμερτζή γιὰ τὴν ὑποστήριξη
καὶ τὸ προλογικὸ τοῦ σημείωμα

Στὴν σύζυγό μου Μαρία-Πηνελόπη καὶ τὰ παιδιὰ μου

Σοφία-Ἄννα καὶ Μιχαήλ γιὰ τὴν ὑπομονή τους

Στὸν μακαριστὸ ζωγράφο καὶ λογοτέχνη Νίκο Γαβριήλ Πεντζίκη

ποῦ μὲ παρότρυνε νὰ ζωγραφίζω καὶ μοῦ ἔμαθε νὰ ἀγαπῶ

τὴν ἐκκλησία.

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Άρχιμ. Γεννάδιος Δεμερτζής

Έχοντας αίσθηση και κριτήριο της όμορφιάς των έργων του ζωγράφου Γιάννη Μενεσίδη, ο κοινός μας φίλος εκδότης Γιώργος Χατζηακώβου, ο όποιος εξέδωσε το πρώτο λεύκωμά του πριν είκοσιεπτά περίπου χρόνια, προβαίνει και πάλι τώρα στην έκδοση αυτού του λευκώματος θέλοντας να μάς κάνει κοινωνούς αυτής της σπάνιας και εξαιρετικής εργασίας του ζωγράφου. Τον ευχαριστούμε θερμά και γι' αυτό. Στην πανέμορφη έκδοση του λευκώματος αυτού, μεταξύ άλλων γράφει ο μακαριστός Ν. Γ. Πεντζίκης (δάσκαλος του Γιάννη Μενεσίδη) για τη ζωγραφική του: «...Η ζωγραφική δουλειά του Γιάννη Μενεσίδη μαρτυρεί μιὰ πορεία στους χώρους της μνήμης. Της μνήμης που αναπληρώνει τὴν ζωὴ καὶ τὴν ὑποκαθιστᾷ. Αντίληψη καὶ αἴσθημα ἀνάλογο πρὸς ἐκεῖνο τῆς θρησκευτικῆς διαπαιδαγωγημένης λαϊκῆς συνείδησης, ἐκείνης που τὸν δίδαξε νὰ ὑπομένει καὶ στερούμενος νὰ μπορεῖ νὰ χαίρεται ἀνεξάρτητα ἀπὸ κάθε ἀπόκτηση καὶ στέρηση ἢ ἀπώλεια...». Ὁ ἴδιος ὁ ζωγράφος στὸ σημείωμά του στὸ λεύκωμα αὐτὸ μεταξύ άλλων σημειώνει: «...ὅλες αὐτὲς οἱ Ἀγιολογικὲς προσεγγίσεις κινοῦνται στὴν φλούδα τῶν πραγμάτων καὶ ἀδυνατοῦν νὰ ἀποδώσουν τὸ μέγεθος τῆς Ἀγιότητός των, καθὼς καὶ τοὺς ἀγῶνες καὶ τὶς δωρεὲς τῆς Χάριτος που δέχθηκαν οἱ Ἅγιοι ἀπὸ τὸν πανάγαθο Θεό. Ἔτσι ἀντιλαμβάνομαι τὴν ἀδυναμία μου γιὰ τὴν σωστὴ ἀπόδοση τῶν Ἀγίων που μόνο ὁ Κύριός μας ξέρει νὰ ἀναπληρῶνι με τὴν Χάρη Του».

Ἀπὸ τότε μέχρι σήμερα ὁ Γιάννης Μενεσίδης συνεχίζει ἀκάματα καὶ σιωπηλὰ νὰ ἐργάζεται καὶ κατὰ καιροὺς μὲ ἐκθέσεις καὶ ἄλλα λευκώματα νὰ μοιράζεται μ' ἐμᾶς τὸ ἔργο του. Ἡ θεματολογία του ἔχει ποικιλία τοπίων, μνημείων, δέντρων, κοχυλιῶν, φαριῶν, γεγονότων, μέχρι μορφὲς Ἀγίων καὶ διάφορες ἐκκλησιαστικὲς τελετές... Τὰ ὑλικά του εἶναι ἢ σινικὴ μελάνη, τὰ

κραγιόνια και ή τέμπερα, είτε με νερό είτε αύγοτέμπερα λιγότερο. Σε αυτό τὸ λεύκωμα ή θεματολογία του εἶναι συγκεκριμένη. Περιλαμβάνει κυρίως παλαιούς και νέους Ἁγίους τῆς ἐκκλησίας μας ἀπὸ τὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο, τὸν ἅγιο Αντώνιο, τὸν ἅγιο Γεώργιο, τὴν ἁγία Αἰκατερίνη, τὸν ἅγιο Ἐλευθέριο, τὸν ἅγιο Σπυρίδωνα και ἄλλους πολλούς, μέχρι νεότερους Ἁγίους ποὺ κατατάχθηκαν στὸ Ἁγιολόγιο τῆς ἐκκλησίας στὶς μέρες μας, ὅπως ὁ ἅγιος Παῖσιος ὁ Ἁγιορείτης, ὁ ἅγιος Εὐμένιος ὁ ἀπὸ λεπρῶν, ὁ ἅγιος Σωφρόνιος τοῦ Ἔσσεξ, ή ἁγία Σοφία τῆς Κλεισούρας, ὁ ἅγιος Γεώργιος ὁ Καρσλίδης τῆς Δράμας-νεομάρτυρες ὅπως ή ἁγία Χρυσή τῆς Ἀλμωπίας, ή ἁγία Κυράννα, ή ἁγία Φιλοθέη ή Ἀθηναία, ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός· Δεσποτικὲς και Θεομητορικὲς ἐορτές, ὅπως ή Γέννηση τοῦ Χριστοῦ, ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου και πολλές ἄλλες. Σε ὅλα τὰ ἔργα αὐτὰ ποὺ εἶναι ζωγραφισμένα με μαύρη σινική μελάνη, ὡς κεντρικὸ θέμα δεσπόζει ὁ Ἅγιος ποὺ ἱστορεῖται, και περιβάλλεται ἀπὸ γεγονότα, μνημες, πρόσωπα ζώντων και κεκοιμημένων ποὺ ὁ ἴδιος ἔχει ζήσει... Ὅλα αὐτὰ συνδέονται με ἕναν ἀπίστευτα ἄρμονικὸ αἰσθητικὸ τρόπο και δίνουν στὸν θεατὴ μοναδική αἴσθηση ὁμορφιάς και Χάρης. Για κάθε ἔργο ἔχει γράψει ὁ ἴδιος ἕνα κατατοπιστικὸ κείμενο ποὺ μᾶς δίνει χρήσιμες πληροφορίες και μᾶς φέρνει και με αὐτὸ τὸν τρόπο ἀκόμα πιὸ κοντὰ στὸ θέμα του. Δίνει τὴν δυνατότητα σὲ ὅλους ἐμᾶς, βλέποντας τὸ κάθε ἔργο ξεχωριστὰ και διαβάζοντας τὸ ἀντίστοιχο κείμενο, νὰ μάθουμε καινούργια πράγματα, νὰ μοιραστοῦμε μνημες, νὰ ταξιδέψουμε, και ἐντέλει νὰ ἀναπαυθεῖ τὸ βλέμμα και τὸ εἶναι μας... Τὸν εὐχαριστοῦμε θερμὰ για ὅλα ὅσα μοιράζεται μαζί μας και μᾶς προσφέρει ἀπλόχερα και ὀλόψυχα τοῦ εὐχόμεσθε νὰ τὸν ἔχει ὁ Θεὸς γερό για πολλά χρόνια, για νὰ φτιάχνει και νὰ μᾶς κοινωνεῖ ἐτοῦτα τὰ παντοτινὰ ὠραία... Ἡ Χάρη ὅλων ὅσων ἱστορεῖ νὰ τὸν σκεπάζει και νὰ ἔχει τὴν εὐχή τοῦ δασκάλου του μακαριστοῦ Νίκου Γαβριήλ Πεντζίκη.

Ἄρχιμ. Γεννάδιος Δεμερτζής
Ἀθήνα, Ἰούνιος 2023

ΖΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΕ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΕΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΣ

Φοιτητής στην Θεσσαλονίκη γνώρισα τὸν ἀείμνηστο ζωγράφο καὶ λογοτέχνη Νίκο Γαβριήλ Πεντζίκη. Κοντά του ἔμαθα νὰ ζωγραφίζω καὶ νὰ ἀγαπῶ τὴν ἐκκλησία. Ὁ κυρ-Νίκος, ὅπως τὸν ἀποκαλοῦσα, ἄρχισε ἀπὸ τὸ 1967 νὰ χρησιμοποιεῖ στὴ ζωγραφικὴ του τὸν *Συναξαριστὴ* τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου σὰν μόνιμη πηγὴ ἀντλησης γραμμάτων μέσα ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν Ἁγίων τῆς κάθε ἡμέρας, γιὰ νὰ ἔχει τὴν «ἄνωθεν παρηγορία». Μὲ τὴν ψηφιοποίηση, μὲ βάση τὸ ἄλφα=1 καὶ τὸ ὦμέγα=24, οἱ λέξεις ἀποδομοῦνται σὲ γράμματα καὶ τὰ γράμματα μετατρέπονται σὲ ἀριθμοὺς καὶ καταγράφονται σὰν ὕλικο στοὺς πίνακές του. Ἦταν γι' αὐτὸν μέθοδος ἀντιγραφικῆς μνήμης μὲ μυθικὴ ἀνάπλαση τοῦ ἄμεσου, ὥστε αὐτὸ νὰ γίνεται παραμυθικὸ καὶ ἀνθεκτικὸ στὸν χρόνο. Ἦταν ἀκόμα ἓνας ἰδιότυπος τρόπος προσευχῆς καὶ ἄσκησης μέσα ἀπὸ τὴν ἐπεξεργασία τῶν ὀνομάτων τῶν Ἁγίων. Ἔτσι κοντά του ἔμαθα καὶ ἐγὼ νὰ διαβάζω τὸν *Συναξαριστὴ* τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου. Ἡ συγκίνηση καὶ ἡ ἀποδοχὴ τῶν κειμένων τοῦ *Συναξαριστῆ* ἔγιναν αἰτία νὰ ἀσχοληθῶ τελευταία καὶ μὲ τὴν εἰκονογράφηση Ἁγίων, προσπαθώντας νὰ περιγράψω αὐτὰ ποὺ διάβαζα, ἀλλὰ καὶ νὰ καταθέσω προσωπικὰ στοιχεῖα καὶ ποικίλες ἄλλες πληροφορίες ποὺ ἡ ἐκκλησία καὶ ὁ τόπος μου μοῦ ἔδιδαν. Στὴν προσπάθεια νὰ ζωγραφίσω μορφές Ἁγίων μὲ σινική, χρησιμοποιήσα ἀνθίβλο, μετὰ ἀπὸ ἐπιλογὴ παλαιῶν εἰκόνων ποὺ εἶχαν ἀποδεκτὰ καὶ σταθερὰ στοιχεῖα τῆς μορφῆς των. Ὡς «ἀνθίβλο» ἐννοῶ τὴν ἀντιγραφὴ τοῦ σχεδίου σὲ χαρτί. Ἡ κίνηση αὐτὴ μοῦ ἔδινε δεδομένες ἀγιολογικὲς λύσεις καὶ μὲ διευκόλυνε στὴ σωστὴ καταγραφὴ τῆς μορφῆς των. Εἶναι

ἀκόμη μία κίνηση σὲ πατήματα ἄλλων ἀνθρώπων ποὺ ἔζησαν πρὶν ἀπὸ ἐμᾶς. Αὐτὸ βέβαια δὲν στερεῖ τὴν δημιουργικὴ ἔκφραση τοῦ καλλιτέχνη. Τοῦτο φαίνεται ἀπὸ τὶς περαιτέρω παραμυθητικὲς ἀναπλάσεις τῆς μορφῆς καὶ τοῦ βίου καθὼς καὶ τὶς μνημικὲς καταγραφὲς ἀπὸ τὴν ζωὴ τῆς ἐκκλησίας. Ὅλα αὐτὰ δηλώνουν ὄχι ἀντιγραφὴ, ἀλλὰ ἀντιγραφικὴ μνήμη. Βασικὸ μέλημα τῆς προσοχῆς μου γιὰ τὴν καταγραφὴ τῆς εἰκόνας εἶναι τὸ γέμισμα τῆς μορφῆς τοῦ Ἁγίου καὶ τοῦ περιβάλλοντος χώρου, ὥστε νὰ ἀναδειχθεῖ τὸ φῶς. Ἐδῶ τὸ φῶς μεταφέρει χαρὰ καὶ δίνει μορφή στὰ πράγματα. Καθοδηγεῖ τὸ μάτι στὴν περιδιάβαση τῆς ἐπιφάνειας. Ἡ ἀσπρόμαυρη αὐτὴ καταγραφὴ μὲ σινικὴ μελάνη ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσει τὴν λευκὴ ζωγραφικὴ ἐπιφάνεια σὰν νοητὸ φῶς ποὺ καλεῖται ὁ καλλιτέχνης νὰ περιορίσει μὲ τὸν σκιασμό του καὶ νὰ ὀριοθετήσῃ τὴν μορφή του. Ἀντιλαμβάνεται τὴν λευκὴ ἐπιφάνεια σὰν φῶς ποὺ τοῦ χαρίζεται. Δὲν πατᾶ σὲ αὐτό, μένει στὴν περιφέρειά του, ἀλλὰ συμμετέχει ἐνεργὰ στὸν σκιασμό δημιουργώντας τὸ δίπολο φωτὸς καὶ σκίασης. Παρατηρεῖ ὅτι, ὅσο περιορίζει τὸ φῶς μὲ τὴν σκιάσῃ του, τόσο τὸ φῶς αὐξάνει τὴν ἔντασή του. Ἡ μονοχρωματικὴ αὐτὴ ἐμφάνιση τῆς μορφῆς τοῦ Ἁγίου δίνει τὴν δυνατότητα στὸν καλλιτέχνη νὰ ἐπεκτείνει τὴν ποικιλία τῶν ἀποχρώσεών του, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν τὸ βασικὸ αἰσθητικὸ στοιχεῖο ποὺ δονεῖ ἀθόρυβα τὴν ψυχὴ τοῦ θεατῆ. Ὅσο γιὰ τὸ γέμισμα τῆς μορφῆς καὶ τοῦ περιβάλλοντος χώρου, σημειῶνω καθορισμένα σχήματα, ὅπως τελεία, παύλα, σταυρός, τετράγωνο, κύκλος καὶ ἡμικύκλιο, ποὺ ἐπαναλαμβάνονται μὲ ἀνάλογες πυκνώσεις χωρὶς νὰ ἔχουν ψηφιαριθμητικὴ τιμὴ ὅπως τὶς χρησιμοποιοῦσε ὁ Ν. Γ. Πεντζίκης, ἀλλὰ ὀνοματίζονται καὶ μεταφέρουν προσευχητικὸ λόγο γιὰ νὰ ἀπαλύνουν τὸν κόπο καὶ νὰ μεταφέρουν χαρὰ. Τὰ περιγραφικὰ σημεία καὶ οἱ διάφορες ἀναφορὲς στὸν Ἅγιο καταγράφονται στὸ φόντο διάσπαρτα, μὲ μορφὲς σχηματοποίησης χωρὶς συναισθηματισμούς, ἔχοντας περισσότερο φῶς μὲ τὰ μεγέθη τους, γιὰ νὰ δημιουργοῦν ἀντιθέσεις μέσα στὸ πυκνὸ περιβάλλον τῶν μικροσχημάτων. Τὰ διάσπαρτα αὐτὰ περιγραφικὰ φωτίσματα καθιστοῦν τὴν ἐπιφάνεια δισδιάστατη, ἀβαρῆ καὶ χωρὶς ὄγκο. Αὐτὸ βοηθᾷ τὸν καλλιτέχνη νὰ κάνει ψυχικὰ ἄλλατα, νὰ ἐνώνει τὴν γῆ μὲ τὸν οὐρανό, νὰ ἀνατρέπει τὰ φυσικὰ μεγέθη, νὰ διευρύνει τὸν χρόνον καὶ γενικῶς νὰ κινεῖται ἡ ψυχὴ του ἀνεμπόδιστα. Ἀκόμη, μικρὰ κείμενα σὰν ἰστόρηση καταγράφονται διακριτικὰ, χωρὶς νὰ προβάλλονται στὴν ἐπιφάνεια, μὲ κεκρυμμένη διάθεση, γιὰ νὰ μὴ